

L' EXCURSIONISTA

BOLLETÍ MENSUAL

DE LA

ASSOCIACIO CATALANISTA D' EXCURSIONS CIENTÍFICAS

FUNDADA EN 26 DE NOVEMBRE DE 1876

ANY VI.

BARCELONA 31 DE JANER DE 1883

NÚM. 51.

CONDICIONS DE LA PUBLICACIÓ

GRATIS PERA 'LS ASSOCIATS.—Pera 'ls no socis: 1'50 pessetas al any.—Número sol 25 cénts
—Se suscriu en lo LOCAL DE LA ASSOCIACIÓ, PARADÍS, 10, SEGON. ahont deuen dirigir-se totas
as comunicacions y en las llibrerías de Verdaguer, Parera, y Felip.

ADVERTENCIA IMPORTANT.

Desitjosa la Junta Directiva de continuar la publicació de las «Memorias» de l' Associació, qual primer volum que compren los anys de 1876 y 77, aparegué ab acceptació general, y de proporcionar al meteix temps als socis successivas ventatjas; ha estudiat lo medi de combinar dita publicació ab la del present «Bolletí» havent en consecuencia determinat lo seguent:

1.ra A partir del present, cada número de «L' Excursionista» quedarà reduhit á vuyt planas, repartintse, com fins ara, gratis a tots los associats sens distinció. Lo «Bolletí» seguirá comprenent totas las noticias oficiales, extractes de conferencias, excursions y comunicacions, novas y donatius.

2.ª Las memorias de las excursions que desde 'l corrent any se vagin verificant y 'ls demás travalls d'interés científich ó artistich que 's donguin á coneixer en l' Associació, serán publicats integrament en fascicles ó cuaderns trimestrals de impresió esmerada, paper satinat é ilustrats ab grabats.

Los fascicles serán repartits gratis als socis honoraris y residents, entregantse á son temps las portadas é index pera poderlos encuadernar en tomos, que serán altres tans volums de Memorias.]

Los socis delegats podran adquirir los indicats quaderns ó fascicles mitjansant un modich preu que 's fixará oportunament; y será menor que 'l que s'establirá pera 'ls no socis.

3.er Las memorias y travalls atrassats, compresos desde l' any 1878 al 82 inclusivus, se donarán á llum á mida que la Directiva ho cregui convenient, en fascicles d' iguals condicions tipográficas que 'ls expressats, que serán també repartits gratis als socis honoraris y residents, poguentlos adquirir los delegats per lo preu que s'anunciará y que será mes económic que 'l que s'establirá pera 'l públich.

4.t Lo preu de suscripció d'aquest «Bolletí» queda reduit á pesetas 1'50 l' any.

TORN DE CONFERENCIAS.

Febrer 16.—Exposició artístich-arqueològica sobre quadros de l' Història de Catalunya.—D. Eduart Tàmaro.

- » 23.—Art romanich en Catalunya.—Conferencia 1.—Nocions sobre l' estil romanich en general.—D. Joaquim Olivó y Formentí.

Mars.—2.—De la creació d' una escola filosòfica catalana.—D. Claudi Omar.

- » 9.—Foment de las excursions per la nostra terra pera conseguir que sia degudament coneguda y estimada.—D. Gayetá Cornet y Mas.
-

SESSIONS Y EXCURSIONS

Febrer 22.—Sessió preparatoria de l' excursió á la Granada y St. Sebastiá dels Gorchs.—Lectura de la Memoria d' una excursió particular de Rosas á Arlés de Vallespir, per D. Pelegrí Casades y Gramatxes.

» 25.—Excursió á La Granada y St. Sebastiá dels Gorchs.

SOCIS ENTRATS DURANT LO MES DE JANER.

M.ltre. Sr. D. Bonaventura Ribas, Pbre.

D. Joan Ortelli.

» Joseph M.ª Vergés y Mas.

» J. F. Lopez Sarrion.

» Eussebi Arderiu y Ezabal.

» Lluch Taltavull y Pons.

» Joan Bas y Amigó.

CONFERENCIA SOBRE LECTURA

Y CALCH DE LAPIDAS.

En la conferencia que sobre dit objecte doná lo soci D. Eduart Támara lo dia 27 de Janer del any passat, després de ponderar lo interés de la fidelíssima copia de las lápidas, documents de primera importancia pera las investigacions históricas; demostrá la dificultat de que las copias fossen sempre fidels, per molta que fós la pericia del copiadore, mentres no s' apelés á procediments mecánichs.

Aixó sentat, enumerá alguns métodos per medi de l' estampació, de la transparencia etc., pera conseguir una imprompta perfecte d' una lápida, mes, entre tots, enaltí los metodos practicats per Champolion y seguits després per la generalitat d' anticuaris, consistentes en las dos menas de calchs: lo sech, y lo húmit.

Pera posar en practica lo primer, es precís, digué, proporcionar-se paper que no sia de cola, de preferencia blanch y de poch cos, si be no excessivament prim; y presa també una barreta de llapis d' Italia, ó altre mitjanament tova, passat lo paper damunt de la lápida y refreganthi lo llapis per la llargaria de la barreta, no per la punta, prest las lletras de la lápida se presenten surtidas en blanch sobre lo camp negre del paper, si las lletras son fondas, ó negras sobre lo camp blanch, si surtidas, essent prompte facil sa llegenda; si be, pera facilitarla mes, es útil resseguir després ab un pinzell y ab tinta xina tots los negres, quedant mes claras y perfiladas las lletras.

Seguintse lo sistema humit, deu pendrers lo meteix paper de calcar que 's troba á ral y mitj lo metro, se mulla algun tant la lápida y després lo paper per una de sas caras, que s' adapta desseguida á la lápida; é immediatament per medi d' un drap fet un manyoch, s' apreta lo paper sobre la lápida, fins que quede ben aplacat y bufat en los buyts de las lletras ó dibuixos; y tot seguit, per medi d' un raspall ab preferencia, ó d' un drap ó esponja seca, se pica suau y repetidament sobre lo paper, fins que estigue sech, y una volta ho está, fins al punt de que vulga despendrers de la lápida, pot alsarse y s' obté un calch ab lletras altas ó enfonsadas que poden després resseguirse ab tinta xina.

Demostrá practicament lo conferenciant ell mateix la justesa y facilitat d' abdós sistemas y després cridá á diferents socís pera qué practiquessen personalment lo exposat, lo que efectuaren sobre algunas de las lápidas del local portadas al efecte al saló de sessions.

Ultimament pera millor fruyt de la conferencia, presentá lo conferenciant diferents calchs de notables lápidas en son poder, las mes llatinas dels sigles XII al XVI y una notable catalana del XIII, existent en la capella de Sta. Eufrosina en los claustres de la Seu de Barcelona, la que conmemora la fundació d'aquella capella per «Pera Safont;» feu notar las principals abreviaturas en sella usadas y sos principals characters epigrafichs; y després de enseijada sa llegenda per diferents socís, doná per terminada la conferencia rebent moltras felicitacions dels numerosos concurrents per la utilitat de lo exposat.

EXCURSIONS

(*Extracte*)

EXCURSIÓ Á ARBÓS, CASTELLET Y CUBELLAS (oficial) 21 Janer 1883.

Assistencia dels Srs. Aulestia, Massó, Cardona, Santamaria, Casades (P.), Barallat (H.) y Gaza.

Se sortí ab lo primer tren de la línea de Tarragona. Al Arbós se visitá l' iglesia parroquial de estil ogival transformada mes tart; notable portada del renaixement. Te una capella lateral ab elegant abside gotich, tal volta la primitiva Iglesia, que dona al cementiri ahont se vegé un sepulcre gótich. Es notable una creu professional gótica.

Castellet, poble situat sobre una península de roca, conserva un castell d' imposable ruina. Guarda encara alguns murs enmarletats. Darrera del castell hi ha l' iglesieta que apar románica modificada modernament. En lo atri, format per la meteixa volta del temple, s' hi veuhen duas sepulturas en forma d' arca sostingudas per columnas de gust bísantí, una de ellas extraordinaria-

ment original. Conserva l'iglesia com á notable un Sancrist de tamany natural y una capa pluvial de molt bon gust.

Per una dressera entre bella pineda y després per lo camí vehinal que travessa las ultimas estribacions de las Costas de Garraf se dirigiren á Cubellas, ahont trobaren al soci delegat á Vilanova Sr. Creus. Lo poble te un gran casál pertanyent al Marqués del Alfarrás y algunas altres curiositats. D'aquí retornaren á Barcelona per la línea de Vilanova.

Tragué fotografías del castell y sepulcres de Castellet lo senyor Massó, y feren alguns dibuixos los Srs. Santamaria, Aulèstia y Casades.

NOVAS

En conformitat á lo prescrit en nostre Reglament, l'Associació celebrá lo primer diumenge del present mes la solemne sessió inaugural del treballs excursionistas corresponents al séptim any académich. L'acte tingué lloch á las nou de la vetlla en un dels espayosos salons del Institut de Foment del Treball Nacional, degudament adornat al efecte, baix la presidencia de D. Joaquim Riera y Bertran y ab la assistencia del Brigadier d'exércit Excm. Sr. D. Joaquim García Blanco en representació del Excm. Sr. Capitá General del Principat; del Canonge d'aquesta Seu Moltltre. Sr. D. Bonaventura Ribas, en representació del Excm. é Il·lustríssim Sr. Bisbe de la Diócessis; del Iltre. Sr. D. Joaquim Rubió y Ors, President de la Real Academia de Bonas Lletres; de D. Eduart Tamaro y D. Joseph d'Argullol ex-presidents de l'Associació y de representants de varias corporacions científicas y literarias d'aquesta ciutat. Oberta la sessió lo secretari primer de la Junta sortint, D. Pelegrí Casades y Gramatxes llegí una detallada y ben escrita Memoria dels treballs realisats per l'Associació durant l'any prop passat, fent recaure principalment la atenció dels assistents sobre las gestions encaminadas á la conservació dels monuments històrich-arqueologichs de la terra, envers los quals tanta predilecció y entussiasme ha mostrat sempre la CATALANISTA.

Seguí després en l'us de la paraula nostre digníssim President, demostrant la necessitat de que vagin sempre agermanats los pensaments y aspiracions del *catalanisme* y del *excursionisme* á fi de contribuir al major desenrotllament dels interessos morals, al ensemps que sembrar d'eix modo llavors valiosas que servescan pera lo enaltiment y gloriós esdevenidor de la pàtria.

Se llegiren després las següents poesías: *A la mort d'En Lluís Roca y Florejachs*, d'Ubach y Vinyeta; *Amorosa*, d'Agulló; *L'esperit català*, de Guimerà y *Lo Christ de Lepant* de Tell; mereixent ditas composicions l'aplaudiment de l'escullida concurrència. Terminá l'acte ab un breu y expressiu discurs de gracias donat per la Presidencia á las autoritats corporacions y demés personas que ab sa presència honraren dít solemne acte.

En la sessió general preparatoria de l'excursió á Arbós, Castellet y Cubellas, celebrada lo dia 18 del corrent se llegiren los següents treballs: *Las expedicions escolars á Suiça*, de A. Bechelin (traducció); *Noticia dels treballs geogràfichs portats á cap durant l'any 1882*, extreta de la notable Memoria llegida per D. Martí Ferreiro en la junta general celebrada lo dia 14 de Novembre del darrer any per la Societat Geogràfica de Madrit; y *Visita al Taller-Museu de D. Joseph Ferrer Soler* per D. Eduart Tàmaro. En la propia sessió se posá de manifest un exemplar de la magnífica medalla commemorativa del mérit artistich de Fortuny, acunyada á expensas de la Excma. Diputació Provincial y que 's ha dignat cedir á l'Associació.

Han sigut cedits á l'Associació los objectes y obras següents:

Per D. Juli E. Tarrats: *El Milagro del 16 de Setiembre de 1877* por Enrique Laserre, Barcelona 1878; *Museo de salgema de Cardona* enriquecido de varias secciones de mineralogia, botánica, fòssils, historia natural y otras curiosidades de propiedad de su fundador Pbro. D. Juan Ribas y Figols, Barcelona 1861; *Conferencias dominicales científico-religiosas* dadas en la iglesia de la Merced de Barcelona durante la cuaresma de 1878 por el Rdo. P. D. Eduardo Llanas Pbro. Barcelona 1878; y un folleto sobre *El moderantismo español y el ateismo* por el Rdo. Don Pedro Roig, Pbro. Gerona 1877. Per D. Ramon Soriano; 34 volúmenes

y opusculs referents á cuestiones arancelarias y de economía política que obran segons nota detallada en poder del Sr. Bibliotecari. Per D. Felip R. Oribe: *Historia de la conquista de México*, poblacion y progresos de la América Septentrional conocida por el nombre de Nueva España por D. Antonio de Solis, Secretario de S. M. y su Cronista mayor de las Indias, Madrid 1819. Per la Excm. Diputació Provincial: un exemplar de la medalla conmemorativa del mérit artístich de Fortuny. Per D. Frederich Bordas: 2 monedas de Jaume II. Per el Colegi de procuradors *Listo de los individuos del mismo durante el año de 1882-1883*. Per D. Joan Cardona: tres goigs. Per D. Joaquim Guasch: *Peregrinos pensamientos* por Alonso de Bonilla, Baeza 1614; *Ricciardesso* por Niccolo Carteromaco París 1738; *Las aventuras de Telemaque* por Mr. Francois de Salignan de la Mothe-Fenelon, Avignon 1816; *Nueva Gramática Latina* por D. Luis de Mata y Arango, Madrid 1845; *El amigo de los niños* por el abate Sabatier, Barcelona 1852; *Fábulas ascéticas* por el Pbro. D. Cayetano Fernandez, Sevilla 1864; *Código de Comercio*, decretado, sancionado y promulgado en 30 de Mayo de 1829, Madrid 1829; *Guia mercantil de España* por el Real Consulado de Madrid, Madrid 1829. Per la *Academia bibliográfico-Mariana* de Lleyda: *Certamen público para celebrar el XX aniversario de su instalacion*, Lérida 1882. Per D. Enrich Masriera los següents dibuixos trets en excursions particulars: Carrer de Pedralbes, Arrabal de St. Andréu de Llavaneras, Castell de Moncada, Bosch de Vallromanas, Castell de Papiol y detalls arqueologichs d' Argentona.

AVIS.

Se recorda als Srs. socis que perseverant la nostra Associació en executar las obras que faltan pera la terminació del OBSERVATORI-REFUGI DEL TURÓ DEL HOME en lo Montseny, seguirá oberta la llista de suscripció á aquest objecte, admetentse las quantitats ab que tingan á bé contribuir, en lo local de la Associació.

En lo meteix local se troba de venda, al preu de una pesseta cada exemplar, la FULLA D' INSTRUCCió GEOGRÁFICA redactada y dibuixada per lo soci D. Joseph Ricart y Giralt, contenint nombrosos datos referents á la geografia de Catalunya, així com un mapa d' aquest territori tirat á tres tintas en que estan indicadas las serras y vessants principals, vias de comunicació y poblacions, ab las corresponents alturas sobre lo nivell del mar, noticias estadísticas etc. etc.

Impronta de «La Renaixensa», Xuclá, 13, baixos.